

Міністерство охорони здоров'я України
Полтавський державний медичний університет
Кафедра громадського здоров'я з лікарсько-трудовою експертизою

СИЛАБУС

Громадське здоров'я

Обов'язкова компонента

освітньо-професійна програма	Громадське здоров'я
рівень вищої освіти	другий (магістерський)
галузь знань	22 «Охорона здоров'я»
спеціальність	229 «Громадське здоров'я»
кваліфікація освітня	магістр громадського здоров'я
форма навчання	заочна
курс та семестр вивчення	курс –I, II семестри – I, II, III

ІНФОРМАЦІЯ ПРО ВИКЛАДАЧІВ

Прізвище, ім'я, по батькові викладача	<i>Голованова Ірина Анатоліївна, д. мед.н., професор, завідувачка кафедри</i>
Профайл викладача	https://soc-med.pdmu.edu.ua/team
Контактний телефон	+38 0532 65 25 25
E-mail	i.holovanova@pdmu.edu.ua
Прізвище, ім'я, по батькові викладача	<i>Бєлікова Інна Володимирівна, к. мед. н, доцент</i>
Профайл викладача	https://soc-med.pdmu.edu.ua/team
Контактний телефон	+38 0532 65 24 25
E-mail	i.byelikova@pdmu.edu.ua
Прізвище, ім'я, по батькові викладача	<i>Краснова Оксана Іванівна</i>
Профайл викладача	https://soc-med.pdmu.edu.ua/team
Контактний телефон	+38 0532 65 24 25
E-mail	o.krasnova@pdmu.edu.ua
Сторінка кафедри на сайті ПДМУ	https://soc-med.pdmu.edu.ua/

Основні характеристики навчальної дисципліни

Обсяг навчальної дисципліни

На вивчення освітньої компоненти передбачено 10 кредитів ЄКТС (300 годин), які структуровані таким чином:

Модуль 1. Громадське здоров'я. Статистика здоров'я – 3 кредити ЄКТС (90 годин): лекції – 4 год., практичні заняття – 8 год., самостійна робота – 72 год.; консультації – 6 годин. Форма контролю – підсумковий модульний контроль.

Модуль 2. Промоція здоров'я та профілактика – 3 кредити ЄКТС (90 годин): лекції – 4 год., практичні заняття – 8 год.; самостійна робота – 72 год.; консультації – 6 годин. Форма контролю – підсумковий модульний контроль.

Модуль 3. Здоров'язбереження. Методики, стратегії та моделі викладання громадського здоров'я – відводиться 4 кредити ЄКТС (120 годин): лекції – 6 год., практичні заняття – 10 год., самостійна робота – 96 год.; консультації – 6 годин. Форма контролю – підсумковий модульний контроль.

По завершенню вивчення трьох модулів освітньої компоненти здобувачі освіти складають іспит.

Політика навчальної дисципліни

Шановні здобувачі освіти!!!

Ви розпочинаєте вивчення дисципліни, яка сприяє набуттю інтегральної, загальних та більшості фахових компетентностей, передбачених освітньою програмою та Стандартом вищої освіти спеціальності 229 «Громадське здоров'я».

Для успішного опанування курсу прислухайтесь до наших порад:

1. В сесійний період вчасно з'являйтесь на заняття, які проводяться на кафедрі громадського здоров'я з ЛТЕ або в інші аудиторії університету, де за розкладом

відбуватимуться заняття. Наша кафедра знаходиться на базі поліклінічного відділення КП «4-та міська клінічна лікарня Полтавської міської Ради» (м.Полтава, пр.Залізний, 17).

Спізнення на заняття без поважної причини розцінюємо як неповагу до однокласників та викладача.

2. У міжсесійний період у Вас є можливість долучатися до консультативних занять, які викладачі проводять шляхом Zoom- конференцій (камера та мікрофон мають бути увімкнені).

3. У сесійний період викладання освітньої компоненти в особливих умовах (військовий стан, карантин під час пандемії) може здійснюватися за допомогою технологій дистанційного навчання, а саме з використанням платформи Zoom.

4. Самостійна підготовка здійснюється на платформі e-Aristo, доступ до якої забезпечує адміністрація ННМІ.

5. Дотримуйтеся принципів академічної доброчесності. Загальні засади, цінності, принципи та норми академічної доброчесності, політика і процедури забезпечення визначені «Кодексом академічної доброчесності» (https://www.pdmu.edu.ua/storage/sections_nv/docs_links/w06zPTIU3h58RxfeqTTwy7bS_S9MTlfSDrxtHezK6.pdf?_ga=2.14937590.1521394657.1630681136). «Положення про академічну доброчесність здобувачів освіти та співробітників» (https://www.pdmu.edu.ua/storage/sections_nv/docs_links/Sj670MBVmC9qGVuTmHU8k9_ZGKuX3DlzIwRNr8pBu.pdf) встановлює норми та правила академічної доброчесності при виконанні письмових робіт.

6. Перескладання ПМК з метою підвищення оцінки не допускається, тому старанно готуйтеся до всіх видів контролю.

7. Ви маєте можливість оскаржити процедуру та результати контрольних заходів шляхом апеляції, що регламентовано Положенням про апеляцію результатів підсумкового контролю знань здобувачів вищої освіти (https://www.pdmu.edu.ua/storage/department-npr/docs_links/DDgFa7zhzJAcNHnKamWyKPDd1P2msJNfrEAv36Bu.pdf?_ga=2.51118313.1521394657.1630681136-547711012.1630351411).

8. Долучайтеся до неформальної освіти на онлайн платформах (наприклад, <http://portal.phc.org.ua/en/> ; <https://academy.nszu.gov.ua/> ; <https://prometheus.org.ua/>)

Процедура визнання результатів навчання, отриманих у неформальній освіті, відбувається у порядку, визначеному Положенням про визнання результатів навчання, здобутих шляхом неформальної та/або інформальної освіти в Полтавському державному медичному університеті. https://www.pdmu.edu.ua/storage/department-npr/docs_links/fKBks6cPo5jzq0brID6eI7LKTEAcqmrjdjrewYFvL.pdf

Ознайомтеся з усіма нормативними документами, що регулюють освітній процес у ПДМУ: <https://www.pdmu.edu.ua/n-process/department-npr/normativni-dokumenty>.

Протягом вивчення освітньої компоненти будемо раді вашим відгукам та розраховуємо на якісний зворотній зв'язок.

Зобов'язуємося надавати якісні освітні послуги, сприяти Вашому зростанню як здобувача магістерського ступеню вищої освіти.

Анотація до дисципліни:

Громадське здоров'я – це наука та практика збереження як здоров'я всього суспільства, так і індивідуального здоров'я населення, що заснована на статистиці здоров'я та розумінні причино-наслідкових зв'язків між детермінантами здоров'я, захворюваннями та їх наслідками.

Предметом вивчення навчальної дисципліни є сучасні принципи вивчення здоров'я населення та його закономірностей, збереження його як на індивідуальному, так і на суспільному рівнях, прийняття управлінських рішень щодо збереження населення заснованих на доказах.

Пререквізити і постреквізити навчальної дисципліни (міждисциплінарні зв'язки)

Дисципліна має міждисциплінарні зв'язки з таким освітніми компонентами ОПП як: Організація охорони здоров'я, Економіка охорони здоров'я, Інформатизація та комунікація в галузі громадського здоров'я, Правове забезпечення громадського здоров'я та інтегрується протягом вивчення з усіма компонентами ОП, що вивчаються протягом 1-3 семестрів.

Постреквізити: Знання, уміння і навички, що здобуваються після закінчення вивчення даної дисципліни, потрібні для вивчення таких освітніх компонент, як ОК Надзвичайні ситуації та стани в сфері громадського здоров'я, ОК Сучасні методи організації наукового дослідження в громадському здоров'ї, ОК Практика, якісного написання та захисту кваліфікаційної роботи магістра.

Метою навчальної дисципліни є сприяння оволодіння здобувачами освіти необхідними знаннями, навичками і набуття компетентностей щодо дослідження, аналізу та оцінки показників здоров'я населення, організації, ресурсного забезпечення та діяльності системи охорони здоров'я, розробки з позицій доказової медицини рекомендацій з попередження і усунення шкідливого впливу чинників на здоров'я та з удосконалення організації медичної допомоги населенню і системи громадського здоров'я.

Компетентності та результати навчання, формуванню яких сприяє дисципліна.

Інтегральна компетентність: Здатність розв'язувати складні задачі і проблеми у галузі громадського здоров'я або у процесі навчання, що передбачає проведення досліджень та/або здійснення інновацій та характеризується невизначеністю умов і вимог.

Загальні компетентності (ЗК):

1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.
2. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.
3. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.
5. Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій.

Спеціальні компетентності:

1. Здатність оцінювати, інтерпретувати, порівнювати та прогнозувати основні показники громадського здоров'я.
2. Здатність визначати пріоритети і проводити оцінку потреб сфери громадського здоров'я у конкретній ситуації.
3. Здатність розробляти варіанти стратегій, політик та визначати окремі

7. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.	інтервенції, спрямовані на збереження та зміцнення здоров'я населення, та оцінювати їх ефективність.
8. Здатність спілкуватися з представниками інших професійних груп різного рівня (з експертами з інших галузей знань/видів економічної діяльності).	4. Здатність аналізувати вплив різних детермінант на здоров'я населення та обґрунтовувати відповідні заходи з їх попередження.
9. Здатність працювати в міжнародному контексті.	5. Здатність оцінювати ризики та обґрунтовувати доцільні дії у відповідь на надзвичайні ситуації в сфері громадського здоров'я.
10. Здатність приймати обґрунтовані рішення.	6. Здатність аналізувати стратегії, політики та інтервенції в сфері громадського здоров'я та пропонувати заходи щодо підвищення ефективності використання наявних коштів.
11. Здатність розробляти та управляти проектами.	8. Здатність розробляти проекти надання послуг громадського здоров'я та профілактики (первинної, вторинної та третинної) захворювань, промоції здоров'я, та забезпечувати їх реалізацію.
12. Здатність діяти соціально відповідально та свідомо.	9. Здатність розробляти заходи з адвокації, комунікації та соціальної мобілізації у сфері громадського здоров'я.
13. Здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів).	11. Здатність застосовувати різні методики, стратегії та моделі викладання громадського здоров'я.
14. Здатність усвідомлювати рівні можливості та гендерні проблеми.	

Програмні результати навчання, які досягаються при вивченні дисципліни:

1. Оцінювати основні демографічні та епідеміологічні показники, значення і тенденції зміни основних детермінант, що чинять вплив на здоров'я у розрізі різних груп населення в Україні, Європейському регіоні та світі.
2. Застосовувати основні поняття та концепції епідеміології та статистики при плануванні, проведенні досліджень та інтерпретації результатів досліджень.
3. Визначати пріоритети та оцінювати потреби сфери громадського здоров'я, пропонувати науково обґрунтовані заходи та розробляти відповідні висновки та стратегії, які спрямовані на покращення галузі охорони здоров'я.
4. Організувати заходи з нагляду за станом здоров'я населення з використанням міжсекторального підходу.
5. Формулювати висновки, розробляти прогнози та проводити аналіз впливу детермінант на здоров'я населення (соціальні, економічні, індивідуальні, навколишнього середовища), визначати потреби різних груп населення щодо здоров'я, базуючись на інформації отриманій із систем епідеміологічного нагляду.
9. Оцінювати вплив соціальних детермінант та основних індивідуальних детермінант здоров'я, розробляти відповідні заходи з метою збереження та зміцнення здоров'я населення.

10. Розробляти заходи з профілактики (первинної, вторинної та третинної) захворювань та сприяти їх реалізації на практиці згідно чинного законодавства.
12. Розробляти та впроваджувати системи моніторингу і оцінки ефективності інтервенцій, профілактичних та діагностичних або скринінгових програм та політик в громадському здоров'ї.
15. Розширювати розуміння засад сфери громадського здоров'я у закладах освіти різного рівня та реалізовувати заходи спрямовані на розвиток кадрового потенціалу в тому числі вільно володіючих англійською мовою.
16. Здійснювати наставництво та сприяти безперервному професійному розвитку фахівців з громадського здоров'я.
18. Здійснювати адвокацію, комунікацію та соціальну мобілізацію у сфері громадського здоров'я, підтримувати лідерство та залучати і посилювати спільноти з метою збереження і зміцнення здоров'я населення.
19. Критично оцінювати результати наукових досліджень та здійснювати пошук потрібної наукової інформації у сфері громадського здоров'я, аналізувати інформацію, здійснювати дослідження, формулювати за його результатами висновки та рекомендації щодо їх впровадження.
22. Знати та практично використовувати у своїй діяльності принципи і норми вітчизняного та міжнародного права з питань громадського здоров'я.
23. Надавати послуги у сфері громадського здоров'я окремим категоріям населення незалежно від політичних, релігійних, гендерних та інших переконань, етнічного, соціального та національного походження.

Тематичний план лекцій

№	Тема	К-ть годин
Модуль 1. Громадське здоров'я. Статистика здоров'я.		
1	<i>Громадське здоров'я, функції та послуги. Організаційна структура системи громадського здоров'я.</i> Місія громадського здоров'я. Принципи системи громадського здоров'я. Завдання та оперативні функції громадського здоров'я. Економічний план дій щодо сприяння розвитку громадського здоров'я. Світові досягнення в області громадського здоров'я. Показники громадського здоров'я. Стандарт освітньої програма 229 «Громадське здоров'я».	2
2	<i>Здоров'я населення. Детермінанти здоров'я.</i> Цільові підходи до визначення поняття «здоров'я»: загальнофілософський, індивідуальний теоретичний, індивідуальний практичний, популяційний. Здоров'я населення як економічна категорія. Здоров'я населення як умовне статистичне поняття. Показники здоров'я населення: демографічні (народжуваність, смертність, середня очікувана тривалість життя); фізичного розвитку; захворюваності; інвалідності. Детермінанти здоров'я: соціальні, екологічні, освітні детермінанти; організація охорони здоров'я. Структура детермінант здоров'я: Контекстуальний рівень; структурний рівень; проксимальний рівень.	2
	Всього годин	4
Модуль 2. Промоція здоров'я та профілактика		

1	<i>Профілактика, як механізм збереження здоров'я населення, види профілактики.</i> Первинна, вторинна та третинна профілактика. Профілактичні програми і стратегії профілактики захворювань. Значення профілактики в системі громадського здоров'я. Профілактика розповсюдження соціально значущих неінфекційних захворювань у формуванні здорового способу життя. Профілактика розповсюдження соціально значущих інфекційних захворювань у формуванні здорового способу життя.	2
2	<i>Комунікація та соціальна мобілізація в інтересах здоров'я.</i> Комунікації як одна з основних функцій громадського здоров'я. Види комунікацій: Міжособистісна, групова, масова. Значення комунікації в питаннях збереження і зміцнення здоров'я. Форми комунікацій. Комунікаційні канали: вербальні та невербальні. Стейкхолдери та комунікаційна стратегія. Канали комунікацій. Соціальна мобілізація, цілі, завдання.	2
	<i>Всього годин</i>	4
Модуль 3. Здоров'язбереження. Методики, стратегії та моделі викладання громадського здоров'я.		
1	<i>Історія європейських політик збереження здоров'я.</i> Всесвітня організація охорони здоров'я та її роль в збереженні здоров'я. Цілі сталого розвитку тисячоліття. Оттавська хартія (1986), Аделаїдські рекомендації по здоровій суспільній політиці (1988); Сундсвальська резолюція (1991); Джакартська хартія (1997). Конференція в Мехіко (2000). Бангкокська декларація (2005). Гельсінська декларація (2013). Шанхайська декларація (2016) та ін. Програма «Здоров'я для всіх у XXI столітті.	2
2	<i>Теорії сприяння здоров'ю. Поведінка, що пов'язана зі здоров'ям.</i> 5-тирівнева екологічна перспектива. Теорії сприяння здоров'ю індивідуального рівня. Теорії сприяння здоров'ю на міжособистому рівні. Поняття ризикованої поведінки. Поведінка, що сприяє здоров'ю. Поведінка, що знижує ризик. Формування прихильності до лікування та профілактики. Корекція ризикованої поведінки.	2
3	<i>5 Інформаційний простір громадського здоров'я.</i> Інформаційний простір. Компоненти інформаційного простору. Особливості інформаційного простору громадського здоров'я. Інформація. Види інформації. Інформаційний потік. Бази даних про здоров'я населення. Електронна система охорона здоров'я та її роль в забезпеченні інформацією.	2
	<i>Всього годин</i>	6

Тематичний план практичних занять

№	Тема	К-ть годин
Модуль 1. Громадське здоров'я. Статистика здоров'я.		
<i>Змістовний модуль 1. Здоров'я населення. Детермінанти здоров'я.</i>		
1	<i>Методика вивчення та оцінка чинників, що впливають на здоров'я населення.</i>	2

	Класифікація чинників ризику, які впливають на здоров'я. Провідні групи чинників, що впливають на здоров'я населення: рівень і спосіб життя людей, стан навколишнього середовища, біологічні чинники, доступність і якість медичної допомоги. Методика вивчення та оцінка чинників, що впливають на здоров'я населення. Світова практика щодо збереження здоров'я населення. Методологія аналізу та оцінки популяційного здоров'я. Детермінанти здоров'я: соціальні, екологічні, освітні детермінанти; організація охорони здоров'я. Структура детермінант здоров'я: Контекстуальний рівень; структурний рівень; проксимальний рівень.	
	<i>Змістовний модуль 2. Статистика здоров'я населення</i>	
2	<i>Демографічні показники, що характеризують здоров'я населення.</i> Показники природного руху населення: народжуваність, смертність, природний рух населення. Народжуваність, показники та чинники, що впливають на народжуваність. Методика вивчення народжуваності населення. Методика визначення та оцінка загального та спеціального показників народжуваності. Порядок реєстрації народжень в Україні. Сучасні тенденції та регіональні особливості народжуваності в Україні та світі. Загальна смертність, її провідні причини в різних регіонах, окремих країнах і в Україні, статеві та територіальні особливості. Порядок реєстрації випадків смерті в Україні. Структура причин смертності. Методика вивчення смертності, визначення загального та спеціальних показників, їх значення та оцінка. Природний приріст населення. Старіння населення. Шкала демографічного старіння Ж.Божьо-Гарн'є-Е.Росета. Демографічне навантаження. Аналіз показників СОТЖ та демографічного навантаження. Середньоочікована тривалість життя, складові показника. Оцінка показників СОТЖ в Україні та світі. Фактори, що впливають на СОТЖ. Механічний рух населення.	2
3	<i>Методика вивчення та оцінка показників захворюваності.</i> Організація епіднадзора за захворюваністю, його місце в комплексі медичних показників популяційного здоров'я. Методи вивчення захворюваності: за звертаннями за медичною допомогою; метод за даними медичних оглядів, за даними причин смерті, за даними спеціальних вибіркового досліджень; опитувань населення. Переваги та недоліки кожного з методів. Показники захворюваності в Україні та світі. Захворюваність за спеціальними видами обліку: загальна, первинна, госпітальна. Показники патологічної ураженості. Одиниці обліку вивчення захворюваності. Джерела інформації вивчення захворюваності: облікова та звітна медична документація. Інцидентність та превалентність. Екологія хвороб. Просторовий аналіз захворюваності. Медична географія, біомедична модель здоров'я. Географія здоров'я, соціоекологічна модель здоров'я.	2
4	<i>Підсумковий модульний контроль.</i>	2
	Всього годин	8
Модуль 2. Промоція здоров'я та профілактика.		
	<i>Змістовний модуль 1. Профілактика та міжсекторальне співробітництво в системі громадського здоров'я.</i>	

1	<p><i>Профілактика та міжсекторальне співробітництво в системі громадського здоров'я.</i></p> <p>Визначення понять «промоція здоров'я», «здоровий спосіб життя», «профілактика». Складові поняття «спосіб життя», які впливають на стан здоров'я населення. Поведінка, що пов'язана зі здоров'ям. Співробітництво в сфері громадського здоров'я. Організації партнери: урядові та неурядові. Роль міжсекторального співробітництва в підвищенні ефективності та дієвості профілактичних заходів</p>	2
	<i>Змістовний модуль 2. Комунікація та соціальна мобілізація в інтересах здоров'я.</i>	
1	<p><i>Комунікація та соціальна мобілізація в інтересах здоров'я.</i></p> <p>Види комунікацій: Міжособистісна, групова, масова. Значення комунікації в питаннях збереження і зміцнення здоров'я. Форми комунікацій. Комунікаційні канали: вербальні та невербальні. Стейкхолдери та комунікаційна стратегія. Побудова карти стейкхолдерів. Канали комунікацій. Кризові комунікації. Приклади інформаційних кампаній реалізованих в Україні в сфері громадського здоров'я. Соціальна мобілізація, цілі, завдання.</p>	2
2	<p><i>Інформаційно-роз'яснювальна діяльність</i></p> <p>Три принципи сприяння здоров'ю: грамотність населення; безпечно для життя середовище; пріоритет здоров'я населення в усіх політиках. Інформаційні кампанії. Завдання та зміст роботи центрів громадського здоров'я, їх структурних підрозділів, взаємодія з іншими закладами охорони здоров'я. Розробка профілактичних стратегій щодо захисту і зміцнення здоров'я, зменшення негативного впливу детермінант на стан здоров'я населення. Профілактичні програми і стратегії профілактики захворювань. Роль ВООЗ у формуванні політики збереження здоров'я населення. Соціальне лобювання, або адвокація. Адвокаційні мішені. План адвокаційної компанії.</p>	2
3	<p><i>Візуалізація й ефективне представлення даних про здоров'я.</i></p> <p>Поняття візуалізації інформації, її види. Когнітивна візуалізація. Техніки візуалізації: гістограми, діаграми, картограми, картодіаграми, таблиці. Інфографіки. Дашборди. Канали поширення візуальних даних.</p>	2
4	Підсумковий модульний контроль	2
	<i>Всього годин</i>	8
Модуль 3. Здоров'язбереження. Методики, стратегії та моделі викладання громадського здоров'я.		
1	<p><i>Фактори ризику неінфекційних захворювань (НІЗ), які залежать від способу життя.</i></p> <p>Аналіз джерел щодо вивчення поширеності неінфекційних захворювань серед населення. Визначення факторів ризику виникнення НІЗ. Фактори ризику виникнення онкологічних захворювань. Артеріальний тиск та індекс маси тіла. Проблеми тютюнопаління та псевдонебезпечні замітники. Проблеми споживання алкогольних, слабоалкогольних напоїв та енергетиків. Контроль за споживанням цукру та солі. Проблеми харчування та</p>	2

	низьке споживання овочів та фруктів. Малорухомиий спосіб життя.	
2	<i>Моніторинг та оцінка інтервенцій.</i> Сутність та види інтервенцій. Моніторинг і оцінка як компонент впровадження інтервенції. Поняття моніторингу. Основне завдання моніторингу та оцінки. Визначення індикаторів моніторингу, створення та ведення бази даних. Оцінка програм: якісна та кількісна. Оцінка впливу регуляторних актів на здоров'я населення.	2
3	<i>Роль суб'єктів громадського здоров'я в збереженні здоров'я населення.</i> Суб'єкти громадського здоров'я. Функції центрів громадського здоров'я та системи охорони здоров'я в стратегіях профілактики неінфекційних та інфекційних захворювань. Функції Центрів по контролю та профілактики хвороб. Кваліфікаційні характеристики фахівця громадського здоров'я: завдання та обов'язки.	2
4	<i>Наставництво та безперервний професійний розвиток фахівців з громадського здоров'я.</i> Характеристика кваліфікаційних вимог до фахівців системи громадського здоров'я. Hard skills («жорсткі» навички) та Soft skills ("м'які" навички) фахівця. Компетенції та компетентність фахівця громадського здоров'я. Рівні підготовки фахівців громадського здоров'я. Наставники та наставництво в громадському здоров'ї.	2
5	<i>Соціальне блогерство в громадському здоров'ї.</i> Вибір методів, засобів та каналів комунікації в залежності від цільової групи. Амбасадори здоров'я. Лідери громадської думки. Бренд здоров'я. Візуалізація інформації. Блогерство як канал поширення громадських проєктів.	2
	<i>Всього годин</i>	10

Тематичний план самостійної роботи

№	Тема	К-ть годин
	Модуль 1. Громадське здоров'я. Статистика здоров'я.	
1	Підготовка до лекцій та практичних занять	28
2.	Підготовка до консультативних занять	14
3.	Підготовка до ПМК	6
4.	Опрацювання тем, що не входять до плану аудиторних занять на платформі eAristo	24
4.1	<i>Здоров'я населення. Детермінанти здоров'я.</i> Показники здоров'я населення. Показники та шкали соціального благополуччя населення. Аналіз впливу соціальної детермінанти на здоров'я населення. Аналіз впливу економічної детермінанти на здоров'я населення. Аналіз впливу освітньої детермінанти на здоров'я населення. Аналіз впливу організації охорони здоров'я на здоров'я населення.	6
4.2	<i>Демографія як наука. Світові тенденції демографічних процесів.</i> Світові тенденції зміни чисельності та структури населення. Аналіз демографічних пірамід. Аналіз впливу демографічних змін на економічні показники.	6
4.3	<i>Методика вивчення та оцінка показників малюкової та</i>	6

	<p><i>материнської смертності.</i></p> <p>Смертність немовлят (малюкова смертність). Значення показника для оцінки стану здоров'я населення, рівня соціально-економічного благополуччя та розвитку суспільства. Провідні причини смертності немовлят. Методика визначення показника, його динаміка в різних регіонах світу, окремих країнах і в Україні. Сутність понять «живонародження», «мертвонародження», «смерть плода». Методики розрахунку: за ВООЗ, Ратса. Порядок реєстрації смертності немовлят (малюкової). Методика визначення показників загальної, неонатальної, ранньої неонатальної, пізньої неонатальної, постнеонатальної смертності немовлят. Оцінка співвідношення показників смертності немовлят та неонатальної смертності. Перинатальна смертність. Провідні причини малюкової смертності в різні вікові періоди першого року життя. Основні групи чинників, що впливають на формування рівнів малюкової смертності (біологічні, екологічні, медико-організаційні, спосіб життя).</p>	
4.4	<p><i>Методика вивчення та оцінка показників неінфекційної (НІЗ) та інфекційної захворюваності. Соціально значущі захворювання.</i></p> <p>Медико-соціальне значення вивчення НІЗ. Найважливіші соціально значущі захворювання. Епідеміологічні аспекти соціально значущих інфекцій. Вакцінокеровані інфекції. Національний календар щеплень. Вивчення сезонних коливань інфекційних хвороб. Карантинні хвороби. Медико-соціальне значення вивчення поширеності туберкульозу в Україні та шляхи його попередження. Медико-соціальне значення вивчення поширеності ВІЛ-інфекції. Медико-соціальне значення вивчення поширеності вірусних гепатитів. Наркозалежність як рушійна сила епідемії соціально-значущих інфекційних хвороб. Пріоритетні питання діяльності центрів громадського здоров'я стосовно окремих інфекційних захворювань.</p>	6
	<i>Всього годин</i>	72

	Модуль 2. Промоція здоров'я та профілактика.	
1	Підготовка до практичних та лекційних занять	28
2.	Підготовка до консультативних занять	14
3.	Підготовка до ПМК	6
4.	Опрацювання тем, що не входять до плану аудиторних занять (платформа e-Aristo):	24
4.1	<p><i>Організація профілактичної роботи як механізм збереження здоров'я населення, види профілактики.</i></p> <p>Первинна, вторинна та третинна профілактика. Профілактичні програми і стратегії профілактики захворювань. Значення профілактики в системі громадського здоров'я. Профілактика розповсюдження соціально значущих неінфекційних захворювань. Профілактика розповсюдження соціально значущих інфекційних захворювань у формуванні здорового способу життя.</p>	6
4.2	<i>Поведінкові фактори ризику.</i>	6

	Поведінка. Види поведінок. Складові способу життя (рівень, якість, стиль, устрій), їх вплив на поширення соціально значущих інфекційних та неінфекційних захворювань. Акультурація, декультурація суспільства, їх вплив на поширення соціально значущих інфекційних захворювань.	
4.3	<i>Комунікації в громадському здоров'ї</i> Комунікації як явище. Комунікативний процес. Комунікативна діяльність. Види комунікацій: Міжособистісні, організаційні, формальні та неформальні. Моделі комунікацій: Одиначна одностороння дія; одиначна одностороння дія зі зворотнім зв'язком; постійний процес. Соціальна, технологічна семіотична складові комунікацій. Інформаційний простір.	6
4.4	<i>Промоція та адвокація в системі громадського здоров'я</i> Побудова ефективних громадських компаній на місцевому рівні. Розробка проєкту адвокаційної компанії. Формування бюджету адвокаційної компанії. Медійний супровід адвокаційної компанії.	6
	Всього	72

	Модуль 3. Здоров'язбереження. Методики, стратегії та моделі викладання громадського здоров'я.	
1	Підготовка до практичних та лекційних занять	36
3.	Підготовка до консультативних занять	18
4.	Підготовка до іспиту	12
5.	Опрацювання тем, що не входять до плану аудиторних занять (платформа e-Aristo):	30
	Зарубіжний досвід реалізації політики здоров'язбереження. Моделі державної політики здоров'язбереження у країнах Європи. Досвід скандинавських країн у запровадженні політики здоров'язбереження. Зарубіжний досвід вимірювання якості життя: можливості міжнародних порівнянь. Система показників якості життя. Розрахунок узагальнюючих показників оцінювання якості життя за методологією the Economist Intelligence Unit. Показники оцінювання якості життя за методологією Євростату (European Statistical System Committee). Показники оцінювання якості життя за методологією ЄС (European Foundation for the Improvement of Living and Working Conditions). Досвід виміру окремих компонентів якості життя населення в Україні.	6
	Соціальні нерівності щодо здоров'я та шляхи їх подолання. Несправедливість та нерівність у відношенні здоров'я. Форми нерівності стосовно здоров'я: соціально-економічна нерівностей; територіальна нерівність; гендерна нерівність; інформаційна нерівність стосовно здоров'я з'являється з розвитком електронної охорони здоров'я; етнічна нерівність. Соціальний градієнт. Рушійні сили несправедливості по відношенню до здоров'я. Державна політика з подолання нерівності у сфері охорони громадського здоров'я. Соціальний градієнт. Стигматизація.	6
	Стреси і конфлікти. Механізми захисту людей від дій стресу.	6

	Механізми захисту людей від дій стресу. Стрес як реакція організму на зміну внутрішнього або зовнішнього середовища. Стресові фактори. Реакція організму на стрес. Стрес та конфлікти та їх вплив на стан здоров'я. Механізм захисту від стресу в рамках громадського здоров'я.	
	Застосування соціологічного методу в дослідженні громадського здоров'я. Поняття соціального факту. Операції для встановлення соціального факту. Види соціологічних досліджень. Анкетування. Збір інформації. Об'єм вибірки. Класифікація питань. Інтерв'ю та його види. Обробка інформації.	6
	Спосіб життя та поведінкові звички, які впливають на якість та тривалість життя. Роль способу життя в збереженні здоров'я. Вивчення поширеності тютюнопаління та використання пристроїв для нагрівання тютюну. Споживання ін'єкційних та неін'єкційних наркотиків. Проміскуїтет. Практика незахищеного сексу та ін.	6
	Всього	96

Індивідуальні завдання

1. Зробити пошук інформації, розрахувати демографічні показники для певної області. Зробити висновки. Порівняти отримані дані з показниками по Україні або з показниками інших країн. Обґрунтувати вибір країни.
2. Зробити пошук інформації, розрахувати показники, що характеризують показники захворюваності певної області. Зробити висновки. Порівняти отримані дані з показниками по Україні або з показниками інших країн. Обґрунтувати вибір країни.
3. Складання плану та програми епідеміологічного дослідження
4. Написання есе щодо міжнародної політики збереження здоров'я населення.
5. Скласти прес-релізи для засобів масової інформації з актуальної тематики. Обґрунтувати актуальність.
6. Скласти план інформаційно-роз'яснювальної роботи
7. Розробити план адвокаційної компанії щодо визначеної проблеми.
8. Обрати метод візуалізації та ефективного представлення даних про проблеми здоров'я для різних цільових аудиторій.
9. Скласти анкету для опитування цільової аудиторії.
10. Відзняти 2-3хв. Ролик з промоції здоров'я
11. Складання плану профілактики.

! Тематика індивідуального завдання, терміни та спосіб подання узгоджується з викладачем під час контактних занять.

Перелік теоретичних питань для підготовки до підсумкового модульного контролю:

Модуль 1. Громадське здоров'я. Статистика здоров'я.

1. Цільові підходи до визначення поняття «здоров'я». Показники здоров'я населення. Тягар хвороб.
2. Державна політика та регулювання системи громадського здоров'я.

3. Цілі сталого розвитку тисячоріччя.
4. Історія європейських політик збереження здоров'я.
5. Громадське здоров'я, функції та послуги.
6. Структура системи громадського здоров'я в Україні та світі.
7. Суб'єкти відносин у сфері громадського здоров'я.
8. Центр громадського здоров'я МОЗ України, його задачі та функції.
9. Центри по контролю та профілактики за захворюваннями, його задачі та функції.
10. Партнерство в громадському здоров'ї. Урядові та неурядові організації: місії та задачі.
11. Державні цільові програми поліпшення громадського здоров'я.
12. Джерела інформації щодо вивчення здоров'я населення.
13. Провідні групи чинників, що впливають на здоров'я населення, їх класифікація.
14. Детермінанти здоров'я: соціальні, екологічні, освітні детермінанти; організація охорони здоров'я.
15. Структура детермінант здоров'я: Контекстуальний рівень; структурний рівень; проксимальний рівень.
16. Епіднагляд та оцінка стану здоров'я і благополуччя населення.
17. Методи вивчення факторів ризику.
18. Методи вивчення впливу факторів ризику на виникнення інфекційних та неінфекційних захворювань.
19. Фактори ризику виникнення неінфекційних захворювань (НІЗ), які залежать від способу життя.
20. Предмет і зміст демографії, значення демографічних даних для практики охорони здоров'я. Джерела інформації, основні показники.
21. Народжуваність, показники в Україні. Чинники, що впливають на рівень народжуваності.
22. Смертність. Методика обчислення загального та спеціальних показників. Особливості та причини смертності в різних групах населення.
23. Доцільність вивчення передчасної смертності, її структура та профілактика.
24. Смертність немовлят. Провідні причини, чинники, які впливають на її формування. Медико-соціальні аспекти зниження смертності немовлят.
25. Середня очікувана тривалість життя (СОТЖ), взаємозв'язок з індексом розвитку людського потенціалу (ІРЛП). Тенденції динаміки СОТЖ у різних регіонах світу, окремих країнах і в Україні. Врахування впливу «тягаря хвороб» на СОТЖ.
26. Захворюваність, її медико-соціальне значення. Методи вивчення, їх переваги та можливості. Міжнародна статистична класифікація хвороб, травм і причин смерті, принципи її побудови та значення.
27. Загальна захворюваність, джерела вивчення. Показники загальної захворюваності та методи вивчення.
28. Інфекційна захворюваність: доцільність спеціального обліку, основні показники.
29. Захворюваність на найважливіші соціально значущі захворювання: перелік нозологічних форм, основні показники.
30. Госпіталізована захворюваність: поняття, основні показники.
31. Вплив рівнів захворюваності з тимчасовою втратою працездатності на економічні показники.
32. Поняття про типи патології населення. Їх характеристика.

33. Провідні неінфекційні захворювання: хвороби системи кровообігу, злякисні новоутворення, діабет, хронічні обструктивні хвороби легень, їх медико-соціальне значення.
34. Туберкульоз як медико-соціальна проблема.
35. ВІЛ-інфекція/СНІД як медико-соціальна проблема.
36. Травматизм, медико-соціальне значення.
37. Фізичний розвиток. Критерії для вивчення біологічного та морфо-функціонального розвитку. Сучасні тенденції показників фізичного розвитку.
38. Інвалідність: основні причини інвалідності, групи інвалідності, чинники, що на неї впливають. Визначення та оцінка показників інвалідності.
39. Екологічне громадське здоров'я. Забезпечення захисту здоров'я населення, у т.ч. безпеки довкілля, праці, харчових продуктів.

Перелік практичних навичок

- Пошук, аналіз та візуалізація даних статистики населення
- Пошук, аналіз та візуалізація даних механічного руху населення
- Пошук інформації щодо народжуваності населення
- Пошук інформації щодо захворюваності населення Розрахунок загальних та спеціальних показників народжуваності
- Аналіз показників народжуваності населення
- Пошук інформації щодо смертності населення
- Розрахунок загальних та спеціальних показників смертності
- Аналіз показників смертності населення
- Розрахунок показників захворюваності
- Аналіз показників захворюваності

Модуль 2. Промоція здоров'я та профілактика.

1. Профілактика та міжсекторальне співробітництво в системі громадського здоров'я.
2. Види профілактики: індивідуальна, групова, суспільна.
3. Суть первинної профілактики.
4. Суть вторинної профілактики.
5. Суть третинної профілактики.
6. Профілактичні програми і стратегії профілактики захворювань.
7. Промоція здоров'я.
8. Інформаційно-роз'яснювальна діяльність як складова частина медичної профілактики.
9. Місце стейкхолдерів в громадському здоров'ї.
10. Складові карти стейкхолдерів.
11. Адвокація як суспільне явище.
12. Методи адвокацій.
13. Адвокаційні мішені.
14. Види комунікацій
15. Організація адвокаційної кампанії на місцевому рівні.
16. Комунікація та соціальна мобілізація в інтересах здоров'я.
17. Комунікації як явище. Комунікативний процес.
18. Комунікативна діяльність.

19. Завдання та зміст роботи центрів громадського здоров'я, їх структурних підрозділів з профілактики та формування здорового способу життя, взаємодія з іншими закладами охорони здоров'я.
20. Морально-етичні аспекти втручань в охороні здоров'я.
21. Інформатизація громадського здоров'я. Медичні інформаційні системи.
22. Забезпечення стратегічного керівництва в інтересах здоров'я і благополуччя.
23. Роль територіальних громад в збереженні здоров'я населення.
24. Формування прихильності населення до вакцинації
25. Методи та засоби медико-гігієнічного навчання та виховання населення.
26. Поняття візуалізації інформації, її види.
27. Ментальне здоров'я населення та шляхи його збереження.
28. Оцінка стану психічного благополуччя населення.
29. Інформаційна та психологічна гігієна.
30. Профілактика наслідків посттравматичних стресових розладів.
31. Формування навичок турботи про себе.
32. Профілактика суїцидальної поведінки.
33. Державні та регіональні програми з підтримки ментального здоров'я населення.

Перелік практичних навичок

- Складання плану профілактичних заходів серед населення для запобігання поширеності захворювань.
- Складання плану адвокаційної компанії.
- Складання карти стейкхолдерів

Модуль 3. Здоров'язбереження. Методики, стратегії та моделі викладання громадського здоров'я.

1. Теорія здоров'я і здоров'язбереження.
2. Моделі державної політики здоров'язбереження у країнах Європи.
3. Концепції сприяння здоров'ю.
4. Поняття інтервенцій в громадському здоров'ї.
5. Організація адвокаційної кампанії на місцевому рівні.
6. Моніторинг та оцінка інтервенцій.
7. Методики, стратегії та моделі викладання громадського здоров'я.
8. Нерівність в здоров'ї населення та його охороні.
9. Виявлення та скорочення нерівностей.
10. Форми нерівності стосовно здоров'я.
11. Соціально-економічна нерівностей; територіальна нерівність; гендерна нерівність; інформаційна нерівність стосовно здоров'я з'являється з розвитком електронної охорони здоров'я; етнічна нерівність.
12. Соціальний градієнт.
13. Рушійні сили несправедливості по відношенню до здоров'я.
14. Державна політика з подолання нерівності у сфері охорони громадського здоров'я.
15. Стигматизація та напрямки подалання.
16. Рушійні сили несправедливості по відношенню до здоров'я.
17. Приклади проєктів стосовно підвищення обізнаності населення щодо збереження здоров'я та довкілля.
18. Поняття соціального факту.

19. Операції для встановлення соціального факту.
20. Види соціологічних досліджень.
21. План та програма соціологічного дослідження
22. Обґрунтування методів формування вибірки
23. Обґрунтування об'єму вибірки
24. Основні моделі спільного викладання
25. Наставництво та безперервний професійний розвиток фахівців з громадського здоров'я.
26. Організація тренінгової діяльності щодо підвищення інформованості населення.
27. Формування прихильності населення до вакцинації.
28. Спосіб життя та поведінкові звички, які впливають на якість та тривалість життя.
29. Стреси і конфлікти. Механізми захисту людей від дій стресу.

Перелік практичних навичок

- Візуалізація інформації щодо профілактики соціально-значущих захворювань
- Складання анкет для окремих цільових груп населення.

Питання до іспиту

Питання до іспиту формуються зі списку питань до підсумкових модульних контролів (№1,2,3)

Форма підсумкового контролю успішності навчання освітньої компоненти є іспит. Формою контролю окремих модулів є підсумковий модульний контроль (ПМК).

Система поточного та підсумкового контролю

Максимальна кількість балів, що присвоюється здобувачу освіти при засвоєнні модулю (залікового кредиту) – **200 балів**, в тому числі за поточну навчальну діяльність – **120 балів**, за результатами модульного підсумкового контролю – **80 балів**.

В сесійний період на кожному практичному занятті студент обов'язково отримує оцінку. Критерії оцінювання зазначені в Положенні про організацію та методику проведення оцінювання навчальної діяльності здобувачів вищої освіти в полтавському державному медичному університеті

https://www.pdmu.edu.ua/storage/department-npr/docs_links/6Tdcp23hyEkS7hqbjXdxvURg4ZBljhCLVpOoU.pdf

Результати навчальних досягнень здобувачів освіти під час міжсесійного періоду визначаються автоматично у вигляді «склав/не склав» платформою e-Aristo і є обов'язковою умовою для допуску до підсумкового контролю.

На останньому занятті викладач проводить розрахунок середньої оцінки поточної успішності студента потім проводить конвертацію балів згідно таблиці.

До ПМК допускаються здобувачі вищої освіти, які набрали необхідну мінімальну кількість балів впродовж поточного контролю (середній бал успішності 3,0 і вище), не мають невідпрацьованих пропусків лекційних та практичних занять, засвоїли теми винесені для самостійної роботи в межах модуля.

Здобувачі освіти, які складають ПМК повинні набрати мінімальну кількість балів – 50. Передбачено два перескладання за дозволом адміністрації інституту.

Здобувачі вищої освіти які під час вивчення дисципліни мають середній бал поточної успішності від 4,50 до 5,0 звільняються від складання ПМК і автоматично (за згодою) отримують підсумкову оцінку. У разі незгоди з оцінкою, зазначена категорія здобувачів вищої освіти складає ПМК за загальними правилами.

Іспит складається у період сесії за графіком освітнього процесу. До іспиту допускаються здобувачі освіти, які не мають заборгованості за дисципліну.

Здобувач освіти складає іспит усно. Екзаменаційний білет містить два теоретичних питання та ситуаційне завдання.

Методи навчання:

вербальні (лекція, пояснення, розповідь, бесіда); наочні (спостереження, ілюстрація, демонстрація); практичні (вирішення ситуаційних задач, складання плану та програми епідеміологічного дослідження здоров'я населення, складання плану профілактичних програм); активні методи (мозковий штурм, кейс-метод, ситуаційний аналіз); лекції, візуалізація, бесіда, самостійна робота, інструктаж, консультація; пояснювально-ілюстративний метод; частково-пошуковий метод; дослідницький метод; кейс-метод; мозковий штурм.

Методи контролю

Усний контроль, тестовий контроль, перевірка вирішення ситуаційних завдань, самоконтроль, ПМК, іспит.

Методичне забезпечення

силабус дисципліни, тестові завдання, контент платформи eAristo, кейси задач; мультимедійні презентації лекцій; унаочнювальні матеріали Полтавського обласного центру громадського здоров'я ПОР, ЦГЗ МОЗ України

Рекомендована література

Базова

1. Громадське здоров'я: Навчально-методичний посібник / Голованова І.А., Белікова І.В., Ляхова Н.О., Львів 2023 р. – 180 с.
2. Громадське здоров'я: Підручник // [Грузева Т. С., Лехан В. М., Огнев В. А. та ін.]; за заг. ред. Грузевої Т. С. – Вінниця : Нова Книга, 2020. – 384 с.
3. Біостатистика: підручник / [Грузева Т. С., Лехан В. М., Огнев В. А. та ін.]; за заг. ред. Грузевої Т. С. – Вінниця : Нова Книга, 2023. – 616 с.

Допоміжна

1. Белікова І.В. Захворюваність населення як об'єкт статистичного дослідження. /Колективна монографія: Громадське здоров'я в Україні: реалії, тенденції та перспективи. Полтава: ТОВ «Фірма «Техсервіс», 2020, с. 6-14.
2. Белікова І.В. Застосування статистичних даних і результатів наукових досліджень у прийнятті управлінського рішення в охороні здоров'я/Белікова І.В., Костріков А.В., Кустарьова Л.П., Хорош М.В.// Матеріали міжнародної конференції: Реалії, проблеми та перспективи вищої медичної освіти. Полтава, 2021.С. 19-20.

3. Варенко В.М. Основи аналітики: Навчальний посібник. Київ. В-во Ліра-К. 2022. С.247.
 4. ЗУ Про систему громадського здоров'я <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2573-20#Text>
 5. ЗУ Основи законодавства України про охорону здоров'я <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2801-12#Text>
 6. ДОВІДНИК кваліфікаційних характеристик професій працівників ВИПУСК 78. Охорона здоров'я. <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/va117282-02#Text>
 7. Концепція стратегічного ведення комунікації ВООЗ в інтересах ефективної передачі інформації. Електронний ресурс. Режим доступу: <https://www.who.int/about/what-we-do/strategic-communications-framework/ru/>
 8. Практичний посібник з адвокації для організацій громадянського суспільства (ОГС) та організацій пацієнтів/Програма розвитку ООН в Україні. – О. Надута-Скринник. – К., 2022. – 107 с. https://www.undp.org/uk/ukraine/publications/practical-guide-advocacy-csos-patient-organisations?fbclid=IwAR1VjAAb_iyO6_RBnzVMQRbWL8LjQSD0gpv1T7ZLp9MUuqi dVtBOP4yXyds
 9. Операційний посібник «Розробка та фінансування регіональних і місцевих програм громадського здоров'я»/Колектив авторів: Ляшко В., Півень н та ін. Режим доступу https://phc.org.ua/sites/default/files/users/user90/Manual_Development%20and%20funding%20of%20regional%20and%20local%20public%20health%20programs_print_210x297%2B3mm.pdf
 10. Надзвичайні ситуації та роль системи громадського здоров'я щодо попередження та усунення їх наслідків. Ждан В. М., Голованова І. А., Харченко С. В., Ляхова Н. О., Белікова І. В., Лисак В.П.: Колективна монографія за загальною редакцією проф. Ждана В. М. та проф. Голованової І. А. Полтава 2023.
 11. Указ Президента України Про Цілі сталого розвитку України на період до 2030 року <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/722/2019#Text>
 12. The role of adverse children's experience in the development of psychological disorders among participants in anti-terrorism operation/Vyacheslav M. Zhdan, Iryna A. Holovanova, Olexandr D. Havlovsky, Inna V. Bielikova//Wiadomości Lekarskie, VOLUME LXXIV, ISSUE 6, JUNE 2021, DOI: 10.36740/WLek202106107 p. 1326-1328.
 13. Strengthening public health services and capacity: an action plan for Europe: promoting health and well-being now and for future generations/ World Health Organization Regional Office for Europe <https://apps.who.int/iris/bitstream/handle/10665/340447/WHO-EURO-2012-2219-41974-57687-eng.pdf?sequence=1&isAllowed=y>
 14. Bielikova, I. V., Khorosh, M. V., Lyakhova, N. A., Krasnov, O. H., Sharbenko, T. V., Palamarchuk, D. V. Tendencies in disability of the population as a result of malignant neoplasms in Ukraine (on the example of the Poltava region) //Wiadomości Lekarskie Medical Advances, VOLUME LXXVII, ISSUE 1, JANUARY 2024, 77(1), 77-84.
 15. STATE OF ORGANIZATION OF PROVIDING ONCOLOGICAL MEDICAL CARE TO THE POPULATION OF UKRAINE. Inna V Bielikova, Maksim V Khorosh, Nina R Radchenko, Nataliia A Lyakhova//Polski Merkuriusz Lekarski : Organ Polskiego Towarzystwa Lekarskiego, 01 Jan 2023, 51(6):638-645
-

Інформаційні ресурси

Ресурси Центру громадського здоров'я - <https://is.gd/gwPKWA>

Ресурси Центру громадянського представництва «Життя» (контроль над тютюном):

Сайт організації - <https://center-life.org/>

Інформаційно-тематичний ресурс щодо тютюну -

<https://tobaccotactics.tobaccocontrol.org.ua/>

Спільний ресурс ЦГЗ МОЗ України та проєкту «Діємо для здоров'я» щодо діабету 2-го типу

- <https://diabetes-site.phc.org.ua/>

STEPS - <https://is.gd/Q0PC5p>

GATS - <https://is.gd/Op5JeG>

HBSC - <https://is.gd/G6WbJb>

ESPAD - <https://is.gd/Z5eMfN>

Індекс здоров'я. Україна - <https://is.gd/I2EwIO>

Інформаційно-аналітичні ресурси:

1. Ресурс Socialdata (дані по смертності в розрізі усіх регіонів України) - <https://socialdata.org.ua/projects/mortality/>

2. European Health Information Gateway: Health for All - <https://gateway.euro.who.int/en/hfa-explorer/>

3. Institute For Health Metrics and Evaluation. Глобальний тягар захворювань - <https://vizhub.healthdata.org/gbd-compare/>

4. Моніторинговий звіт "Цілі сталого розвитку. Україна, 2020" - <https://is.gd/Fe6Dgq>

5. Best Buys (Рішення, оптимальні за витратами) ВООЗ (рос. мовою) - <https://is.gd/Ca5gtr>

Розробник: доц. Інна БЄЛІКОВА

Силабус розроблений за участю стейкхолдера в.о. директора КП «Центр громадського здоров'я Полтавської облради» Ніни Дурдикулієвої.